

Ansvar och befogenhet i arbetsmiljön

Arbetsgivaren ansvarar för arbetsmiljön

Det är alltid arbetsgivaren som ansvarar för att arbetstagarna ska kunna utföra sina arbetsuppgifter utan att bli skadade eller sjuka. Det innebär bland annat att de ska få instruktioner till sina arbetsuppgifter så de lär sig arbetet på rätt sätt. De ska också veta vilka risker som finns på arbetsplatsen för att kunna undvika skador och olyckor.

Ibland kan fler än arbetsgivaren ha ansvar

Arbetsgivaren har alltid huvudansvaret för arbetsmiljön, men det finns även andra som kan ha ansvar. Det gäller exempelvis den som:

- Levererar en maskin eller kemiska produkter till en arbetsplats.
- Installerar en maskin på en arbetsplats eller.
- Hyr ut en lokal där personal ska arbeta.

Även om ansvaret är delat så minskar inte arbetsgivarens ansvar. Det innebär till exempel att arbetsgivaren är den som måste se till att utrustningen underhålls och hanteras på ett säkert sätt eller att kemiska produkter används på ett säkert sätt.

Många arbetar på arbetsplatser där deras egen arbetsgivare har svårt att påverka arbetsförhållandena. Det gäller exempelvis lokalvårdare, distributionschaufförer eller inhyrd kontorspersonal. Den som hyr in personal utifrån på en arbetsplats ansvarar för att arbetsmiljön och all utrustning inte innebär några risker för dem som arbetar där. Ansvaret gäller både för den ansvariges egna anställda och för dem som bara arbetar där tillfälligt.

Vem ser till att arbetsmiljöarbetet fungerar?

Det är ledningen som ska se till att arbetsmiljöarbetet fungerar. I stora företag är det styrelsen och vd. Detsamma gäller för ledningen i offentlig verksamhet, då kan det till exempel vara en generaldirektör som har samma ansvar. Ledningen kan dock lämna över denna uppgift till någon annan om de vill. Den som får uppgiften måste då också få befogenheter och ekonomiska möjligheter att sköta uppgiften. Ledningen måste alltid övervaka att arbetsmiljöarbetet fungerar och ingripa om det går snett.

Vem har befogenhet?

Det är ledningen som bestämmer hur arbetsuppgifter och befogenheter ska fördelas. Den som inte har befogenheter att rätta till en brist i arbetsmiljön har inte heller något ansvar för att få bort bristen. Det enda den behöver göra är att anmäla bristen till sin överordnade chef. Om personen däremot har befogenhet att avbryta arbetet kan han eller hon göra det i väntan på att bristen ska rättas till.

Den chef som inte fått befogenheter kan ändå straffas om det händer en olycka på hans eller hennes arbetsplats. Det räcker att de har blivit utsedda till chefer med fullt ansvar för en arbetsplats. Om det sker en olycka är det domstolen som avgör vem som ska dömas.

Skyddsombudets arbetsuppgifter

Arbetsplatsens skyddsombud är en fackligt förtroendevald person. Skyddsombudet ansvarar för att ta hänsyn till sina arbetskamraters intressen i arbetsmiljöfrågor och kan exempelvis:

- Stoppa arbetsuppgifter som kan vara riskfyllda.
- Begära besked av arbetsgivaren i olika arbetsmiljöfrågor.
- Kräva att Arbetsmiljöverket ska ingripa.

Skyddsombudet ansvarar däremot inte för arbetsmiljön. Det ansvaret vilar på arbetsgivaren eller chefen.

Chefen måste samverka

För att chefen ska kunna upptäcka risker och brister i arbetsmiljön behöver denne samverka med skyddsombud och arbetstagare. I skyddskommittén kan man ta upp och diskutera arbetsmiljöfrågor.

Skyddskommittén

En skyddskommitté består av representanter för arbetsgivaren och arbetstagarna. Representanterna ska vara med och planera arbetsmiljöarbetet och sedan följa arbetet när det genomförs. I skyddskommittén kan man också diskutera frågor om nya ändrade lokaler eller ta upp frågor om arbetsplatsen ska införa nya arbetsmetoder.

Arbetsgivaren kan ibland behöva ta hjälp av experter. Exempel på rådgivare är företagshälsovård och arbetsmiljöingenjör. Rådgivarna ansvarar inte för att åtgärda brister och risker i arbetsmiljön.

Företagshälsovård

Arbetsgivaren kan ansluta företaget till en företagshälsovård som kan hjälpa arbetsgivaren att förebygga olyckor och sjukdomar på arbetsplatsen. Företagshälsovården jobbar bara med uppdrag som den har fått från arbetsgivaren eller skyddskommittén. I en företagshälsovård finns både företagsläkare, företagssköterskor, företagssjukgymnaster och arbetsmiljöingenjörer anställda. De kan hjälpa till med att upptäcka brister i arbetsmiljön, men ansvarar inte för att åtgärda dem.

Arbetsmiljöingenjören och företagets skyddstjänst

I större företag har man ibland en egen arbetsmiljöingenjör anställd som ska hjälpa arbetsgivaren att skapa en säker arbetsmiljö. Arbetsmiljöingenjören måste ha goda kunskaper om arbetsmiljöfrågor och ska kunna hjälpa till att hitta brister i arbetsmiljön. Om man upptäcker brister måste han eller hon också hitta lösningar för att åtgärda problemen.

Arbetsmiljöverket ser till att arbetsgivaren sköter sig

Arbetsmiljöverket ansvarar inte för arbetsmiljön utan bevakar arbetsmiljön och kontrollerar att arbetsgivaren sköter sig. Arbetsmiljöverket inspekterar därför arbetsplatserna.

Arbetsgivaren ska informera om vilka som arbetar med arbetsmiljön

Om arbetstagaren vill prata med någon om arbetsmiljön måste han eller hon veta vilka som är ansvariga på arbetsplatsen. Arbetsgivaren måste därför sätta upp anslag med uppgifter om vem som är skyddsombud och vilka som är med i skyddskommittén.

Arbetstagarna ska också få veta vem som har befogenhet att göra arbetsmiljön bättre. Annars är risken stor att bristerna aldrig diskuteras eller blir åtgärdade. Om det behöver ske förändringar på arbetsplatsen är det oftast den närmaste chefen som fattar beslut om det.

ARBETSMILJÖ
VERKET

Fler exemplar av denna
trycksak beställs från

Arbetsmiljöverket

112 79 Stockholm

Telefon: 010-730 90 00

E-post: arbetsmiljoverket@av.se

www.av.se

Best nr **ADI 379**

Vår vision: Alla vill och kan skapa en bra arbetsmiljö